

w sprawie oceny programowej na kierunku finanse i rachunkowość prowadzonym w Wyższej Szkole Menedżerskiej w Warszawie na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym

§ 1

Na podstawie art. 245 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 258 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.) Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej, po zapoznaniu się z opinią II zespołu nauk społecznych, prowadzącego działalność w zakresie dyscyplin: ekonomia i finanse, geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, nauki o zarządzaniu i jakości, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały, raportem zespołu oceniającego oraz stanowiskiem Uczelni, w sprawie oceny programowej, na kierunku finanse i rachunkowość prowadzonym w Wyższej Szkole Menedżerskiej w Warszawie na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym, wydaje ocenę:

pozytywną

§ 2

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej stwierdza, że proces kształcenia realizowany w Wyższej Szkole Menedżerskiej w Warszawie umożliwia studentom kierunku finanse i rachunkowość osiągnięcie założonych efektów uczenia się dla studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym.

Wszystkie kryteria określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 września 2018 r. w sprawie kryteriów oceny programowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1787), uszczegółowione w załączniku nr 2 Statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej, stanowiącym załącznik do uchwały Nr 4/2018 Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 13 grudnia 2018 r., zostały spełnione, co uzasadnia wydanie oceny pozytywnej.

Uzasadnieniem podwyższenia przez Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej oceny stopnia spełnienia kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów, któremu II zespół nauk społecznych, prowadzący działalność w zakresie dyscyplin: ekonomia i finanse, geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, nauki o zarządzaniu i jakości przyznał ocenę kryterium spełnione częściowo jest pozytywna ocena konstrukcji programu studiów oraz jego realizacji. Jednocześnie Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej rekomenduje prowadzenie i dokumentowanie działań mających na celu analizę i ocenę:

1. treści kształcenia, form prowadzenia zajęć, metod dydaktycznych pod kątem wymogów profilu praktycznego,
2. nakładu pracy studenta ze szczególnym uwzględnieniem rzeczywistych aktywności studenta, w tym związanych z nabywaniem umiejętności praktycznych,
3. liczby miejsc odbywania praktyk oraz czy praktyki podlegają ocenie przez studentów,
4. sposobów weryfikacji efektów uczenia się ze szczególnym zwróceniem uwagi na weryfikację umiejętności praktycznych poprzez takie metody jak m.in. projekty czy studia przypadków,
5. zakresu zajęć prowadzonych przez praktyków,
6. stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia,

7. informatyzacji procesu kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem systemu umożliwiającego studentom stały podgląd bieżących osiągnięć.

§ 3

Następna ocena programowa na kierunku finanse i rachunkowość w uczelni wymienionej w § 1 powinna nastąpić w roku akademickim 2025/2026.

§ 4

1. Uczelnia niezadowolona z uchwały może złożyć wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, należy kierować do Polskiej Komisji Akredytacyjnej w terminie 14 dni od dnia doręczenia uchwały.
3. Na składającym wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy na podstawie art. 245 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce ciąży obowiązek zawiadomienia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego o jego złożeniu.

§ 5

Uchwałę Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej otrzymują:

1. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
2. Rektor Wyższej Szkoły Menedżerskiej w Warszawie

§ 6

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Polskiej Komisji Akredytacyjnej
Podpisano podpisem kwalifikowanym w dniu
11.05.2020

Krzysztof Diks

Opinia II zespołu nauk społecznych, prowadzącego działalność w zakresie dyscyplin: ekonomia i finanse, geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, nauki o zarządzaniu i jakości

w sprawie oceny programowej

Nazwa kierunku studiów: finanse i rachunkowość

Poziom studiów: pierwszy stopień

Profil studiów: praktyczny

Forma studiów: stacjonarna i niestacjonarna

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek: Wyższa Szkoła
Menedżerska w Warszawie

Data przeprowadzenia wizytacji: 20-21.10.2019

Warszawa, 2020

Spis treści

1. Ocena stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej	4
2. Uzasadnienie oceny stopnia spełnienia każdego z szczegółowych kryteriów oceny programowej (w porządku według poszczególnych kryteriów)	5
3. Opinia dotycząca dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku według poszczególnych zaleceń)	13
4. Wniosek końcowy i propozycja oceny programowej	13
5. Zalecenia o charakterze naprawczym (w porządku według poszczególnych kryteriów)	14

Opinia została sporządzona na podstawie raportu zespołu oceniającego PKA w składzie:
Przewodniczący: dr hab. Wojciech Downar, członek PKA

członkowie:

1. prof. dr hab. Jerzy Węclawski, ekspert PKA
2. dr hab. Robert Kowalak, ekspert PKA
3. dr Artur Stefański, ekspert PKA ds. pracodawców
4. David Kukułka, ekspert PKA ds. studentów
5. mgr Grzegorz Kołodziej, sekretarz zespołu oceniającego.

oraz stanowiska Rektora Wyższej Szkoły Menedżerskiej w Warszawie, przedstawionego
w piśmie z dnia 05.02.2020 r.

1. Ocena stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej

Szczegółowe kryterium oceny programowej	Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium określona przez zespół oceniający PKA w raporcie z wizytacji ¹ kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione	Ocena stopnia spełnienia kryterium ustalona przez zespół działający w ramach dziedziny lub zespół do spraw kształcenia nauczycieli ² kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	Kryterium spełnione	Kryterium spełnione
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	Kryterium spełnione częściowo	Kryterium spełnione
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	Kryterium spełnione częściowo	Kryterium spełnione
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	Kryterium spełnione	Kryterium spełnione
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	Kryterium spełnione	Kryterium spełnione
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	Kryterium spełnione częściowo	Kryterium spełnione
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	Kryterium spełnione częściowo	Kryterium spełnione
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	Kryterium spełnione częściowo	Kryterium spełnione
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	Kryterium spełnione	Kryterium spełnione
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	Kryterium spełnione częściowo	Kryterium spełnione częściowo

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

² W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

2. **Uzasadnienie oceny stopnia spełnienia każdego z szczegółowych kryteriów oceny programowej** (w porządku według poszczególnych kryteriów)

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Koncepcja i cele kształcenia są zgodne ze strategią Uczelni, mieszczą się w dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany, uwzględniają postęp w obszarach działalności zawodowej właściwych dla kierunku, oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy. Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz dyscyplinami, do których jest przyporządkowany kierunek, opisują, w sposób trafny, specyficzny, realistyczny i pozwalający na stworzenie systemu weryfikacji, wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne osiągnięte przez studentów, a także odpowiadają właściwemu poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz profilowi praktycznemu.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

W wyniku przeprowadzonej oceny programowej stwierdzono, iż treści programowe nie są w pełni zgodne z efektami uczenia się kierunku finanse i rachunkowość i nie w pełni odpowiadają profilowi praktycznemu. Treści programowe uwzględniają aktualną wiedzę i jej zastosowanie z zakresu dyscyplin, do których kierunek jest przyporządkowany, normy i zasady, a także aktualny stan praktyki w obszarach działalności zawodowej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku finanse i rachunkowość.

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS nie w pełni umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się. Liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się. Metody kształcenia są zorientowane na studentów, ale nie w pełni motywują ich do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się oraz nie umożliwiają studentom pełnego osiągnięcia efektów uczenia się, w tym w szczególności przygotowania do działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku finanse i rachunkowość.

Program praktyk zawodowych a także kompetencje opiekunów zapewniają prawidłową realizację praktyk oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w szczególności tych, które są związane z przygotowaniem zawodowym. Organizacja i nadzór nad realizacją praktyk oraz dobór miejsc ich odbywania nie w pełni zapewniają prawidłową realizację praktyk oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Organizacja procesu nauczania nie w pełni zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się.

W związku z tym, że nie wszystkie standardy jakości zostały w pełni zrealizowane zalecono:

1. Dostosowanie treści programowe przedmiotów do profilu praktycznego oraz uaktualnienie literatury,
2. Dostosowanie nakładu pracy studenta podawanego w sylabusach do rzeczywistych aktywności studenta niezbędnych do realizacji efektów uczenia się,
3. Dokonanie adekwatnego określenia nakładu pracy studenta związanego z udziałem w zajęciach o charakterze praktycznym,
4. Zwiększenie w całym programie studiów udziału zajęć prowadzonych w formach aktywnych, w tym wprowadzenie ich dla przedmiotów kierunkowych

o podstawowym znaczeniu dla kształcenia w zakresie finansów oraz wprowadzenie zajęć ćwiczeniowych w ramach przedmiotu technologia informacyjna,

5. Dostosowanie sekwencji zajęć w programie studiów, tak by studenci byli przygotowani do stosowania narzędzi informatycznych na innych przedmiotach oraz przesunięcie zajęć o charakterze specjalistycznym na dalsze semestry studiów,
6. Ograniczenie koncentracji zajęć w trakcie dnia, zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych,
7. Podanie w sylabusach języków obcych treści programowych i właściwych metod dydaktycznych,
8. Uzupełnienie karty przedmiotu praktyk zawodowych, zwłaszcza w zakresie efektów uczenia się, metod dydaktycznych, czy umiejscowienia praktyk w planie studiów,
9. Poddanie ocenie przez studentów (np. poprzez ankietę) proces realizacji praktyk zawodowych,
10. Zwiększenie liczby miejsc odbywania praktyk przez studentów.

Uczelnia w odpowiedzi na zalecenia sformułowane w raporcie z wizytacji ustosunkowała się do każdego z zaleceń w ramach kryterium 2 i przedstawiła stosowne dokumenty.

Ad 1. W ramach uwzględnienia uwag sformułowanych w tym punkcie Uczelnia zmodyfikowała treści programowe w kartach przedmiotów (sylabusach) przez zmniejszenie zakresu zagadnień teoretycznych i zwiększenie aplikacyjnego charakteru prezentowanych treści. Tym samym Uczelnia zrealizowała zalecenie sformułowane w tym punkcie (sposób udokumentowania – karty przedmiotów, Załącznik nr 1 do odpowiedzi Uczelni na raport z wizytacji).

Ad 2. W kartach przedmiotów dla profilu praktycznego opisano kilka form aktywności studenta, tj.: egzamin/zaliczenie, udział w konsultacjach, projekt/esej, samodzielne przygotowanie się do zajęć dydaktycznych, przygotowanie się do zaliczenia zajęć dydaktycznych. Dla większości przedmiotów dla każdej z form (tam gdzie te formy występowały) określono nakład pracy studenta, tym samym dostosowano nakład pracy studenta do rzeczywistych aktywności realizowanych na danym przedmiocie (sposób udokumentowania – karty przedmiotów, Załącznik nr 1 do odpowiedzi Uczelni na raport z wizytacji).

Ad 3. Nakład pracy z wyodrębnieniem nakładu pracy na aktywności realizowane przez studenta w ramach zajęć o charakterze praktycznym zostały określone w kartach przedmiotów. Uczelnia dokonała adekwatnego określenia nakładu pracy studenta związanego z udziałem w zajęciach o charakterze praktycznym (sposób udokumentowania – karty przedmiotów, Załącznik nr 1 do odpowiedzi Uczelni na raport z wizytacji).

Ad 4. Na posiedzeniu Senatu w dniu 30 października 2019 r. i po konsultacjach i opiniach Rady Programowej Dyscyplin, uchwalono zmianę w planach i programach studiów dla kierunku finanse i rachunkowość. W załączonych planach i programach studiów liczba godzin dla studentów studiów stacjonarnych będzie wynosiła 2002 godz. (łącznie 180 pkt. ECTS), z czego 704 godz. stanowią wykłady a 1298 godz. stanowią ćwiczenia i konwersatoria, tj. 35% w formie wykładów a 65 % w formie ćwiczeń i konwersatoriów. Dla studentów studiów niestacjonarnych łączna liczba godzin wynosi 1337 (180 pkt. ECTS), z czego 479 godz. jest przewidziane w wykładach a 858 godz. w ćwiczeniach i konwersatoriach, tj. 36 % w formie wykładów a 64 % w formie ćwiczeń i konwersatoriów. Zmian dokonano w zakresie następujących przedmiotów: dla większości przedmiotów do wyboru zmieniono formę prowadzenia zajęć z wykładów na ćwiczenia, *Prawo* – który realizowany był w formie wykładu 24 godz. realizowany jest w formie wykładu 12 godz. i ćwiczeń 12 godz., *Finanse* – który realizowany był w formie wykładu 24 godz., realizowany jest w formie wykładu 12 godz. i ćwiczeń 12 godz., *Finanse*

publiczne - który realizowany był w formie wykładu 24 godz., realizowany jest w formie wykładu 12 godz. i ćwiczeń 12 godz.. W ramach zmiany przedmiotu wycofano przedmiot *Ekonometria* – wykład 24 godz., w miejsce którego wprowadzono przedmiot *Rachunkowość zarządcza* w wymiarze wykładu 12 godz. i ćwiczeń 12 godz.. sposób udokumentowania: Uchwały nr 02/10/2019 i 03/10/2019 Senatu WSM w Warszawie w sprawie korekty planów studiów na kierunku finanse i rachunkowość, Załącznik nr 3 do odpowiedzi Uczelni na raport z wizytacji).

Ad 5. Przeniesiono przedmiot *technologia informacyjna* – wykład i ćwiczenia z semestru 4 na semestr 2 (sposób udokumentowania: Uchwały Senatu w sprawie korekty planów studiów na kierunku finanse i rachunkowość, Załącznik nr 3 do odpowiedzi Uczelni na raport z wizytacji).

Ad 6. Władze Uczelni po konsultacji z Dyrektorami Instytutów i Dyrektorami Filii podjęły decyzje, iż od semestru letniego roku akademickiego 2019/2020 w celu zmniejszenia dotychczasowej kumulacji zajęć wynikającej z próśb studentów (wnioskowali o likwidację zajęć w piątki na studiach niestacjonarnych), zostaną wydłużone przerwy między zajęciami (po 2 godzinach zajęć 15 min. przerwy) i przywrócona zostanie długa przerwa obiadowa (30 min). Natomiast na studiach stacjonarnych zajęcia zostały rozłożone na 5 dni w tygodniu.

Ad 7. Dokonano korekty metod dydaktycznych w kartach języków obcych. Wprowadzono również zgodnie z uchwałą Senatu WSM z października 2019 roku *język angielski w finansach i rachunkowości* w wymiarze 12 h na studiach niestacjonarnych i 24 godzin na studiach stacjonarnych w formie ćwiczeń (sposób udokumentowania – Załącznik nr 7 - karty przedmiotów z j. angielskiego).

Ad 8. Dokonano modyfikacji karty praktyk na kierunku finanse i rachunkowość o profilu praktycznym. W karcie Studenckich Praktyk Zawodowych dla ocenianego kierunku, treści programowe, metody dydaktyczne, przedmiotowe efekty kształcenia oraz metody weryfikacji efektów kształcenia, kryteria oceny osiągniętych efektów kształcenia zostały dostosowane do praktycznego charakteru kierunku (sposób udokumentowania: Karta przedmiotu Studenckich Praktyk Zawodowych - Załącznik nr 4 do odpowiedzi Uczelni na raport z wizytacji).

Ad 9. Opracowano formularz oceny praktyk przez studenta, który wprowadzono Zarządzeniem Rektora. Ocena praktyk przez Studenta zostanie wdrożona od semestru letniego w roku akademickim 2019/2020 (sposób udokumentowania: Zarządzenie 1/01/2020 Rektora z dnia 31.01.2020 w sprawie nowelizacji zarządzenia nr 16 Rektora Wyższej Szkoły Menedżerskiej w Warszawie z dnia 26 września 2019 r w sprawie Regulaminu Studenckich Praktyk Zawodowych dla Studentów Wyższej Szkoły Menedżerskiej w Warszawie realizujących kształcenie na kierunkach o profilu praktycznym, w tym wzór Ankiety oceny zrealizowanych studenckich praktyk zawodowych - Załącznik nr 6 do odpowiedzi Uczelni na raport z wizytacji).

Ad 10. Władze Uczelni wraz z Dyrektorem Instytutu podejmują działania mające na celu pozyskanie większej liczby podmiotów, które mogłyby zapewnić dodatkowe miejsca praktyk dla studentów wszystkich kierunków, w tym kierunku finanse i rachunkowość w celu wzbogacenia oferty praktyk. Na przestrzeni 4 miesięcy udało się podpisać 5 nowych umów o organizację studenckich praktyk zawodowych (łącznie 95 miejsc praktyk dla studentów kierunku finanse i rachunkowość). Uczelnia prowadzi również rozmowy m.in. z ZUS w celu dalszego zwiększania liczby miejsc praktyk (sposób udokumentowania: - umowy o organizację praktyk - Załącznik nr 5 do odpowiedzi Uczelni na raport z wizytacji).

Ze względu na znaczny zakres działań naprawczych podjętych przez Uczelnię w ramach realizacji zaleceń do kryterium 2 oraz niemal pełne udokumentowanie tych działań,

istnieją podstawy do podniesienia oceny kryterium 2 ze spełnione częściowo na spełnione.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

W wyniku przeprowadzonej oceny programowej stwierdzono, iż stosowane są formalnie przyjęte i opublikowane, spójne i przejrzyste warunki przyjęcia kandydatów na studia, umożliwiające właściwy dobór kandydatów, zasady progresji studentów i zaliczania poszczególnych semestrów i lat studiów, w tym dyplomowania, uznawania efektów i okresów uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, a także potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów.

System weryfikacji efektów uczenia się nie w pełni umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz rzetelną i wiarygodną ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, a stosowane metody weryfikacji i oceny nie są w pełni zorientowane na studenta, tym samym nie umożliwiają uzyskania pełniej informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się oraz nie motywują studentów do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się, jak również nie pozwalają na sprawdzenie i ocenę wszystkich efektów uczenia się, w tym w szczególności opanowania umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku.

Prace etapowe i egzaminacyjne, projekty studenckie, nie w pełni potwierdzają osiągnięcie efektów uczenia się, natomiast dzienniki praktyk, prace dyplomowe, studenckie osiągnięcia naukowe, jak również udokumentowana pozycja absolwentów na rynku pracy lub ich dalsza edukacja potwierdzają osiągnięcie efektów uczenia się.

W związku z tym, że nie wszystkie standardy jakości zostały w pełni zrealizowane zalecono:

1. Określenie w sylabusach przedmiotów metod weryfikacji, które będą dostosowane do efektów uczenia się (szczególnie w zakresie umiejętności praktycznych) oraz dostosowane do charakteru i formy dydaktycznej przedmiotu.
2. Wprowadzenie jako formy prac etapowych i końcowych projektów, analiz przypadków, referatów, pozwalające na weryfikację umiejętności praktycznych studentów.

Uczelnia w odpowiedzi na zalecenia sformułowane w raporcie z wizytacji ustosunkowała się do każdego z zaleceń w ramach kryterium 3 i przedstawiła stosowne dokumenty.

Ad 1. W kartach przedmiotów uszczegółowiono część dotyczącą metod weryfikacji efektów uczenia się. Zmiany wprowadzono w kartach przedmiotów podstawowych, ponadkierunkowych oraz kierunkowych dla profilu praktycznego (studia stacjonarne i niestacjonarne). Po zakończonym semestrze zimowym 2019-2020 zostanie dokonana analiza weryfikacji efektów uczenia się celem sprawdzenia czy zastosowana metoda weryfikacji jest właściwa czy też należy wprowadzić zmiany. W skorygowanych kartach przedmiotów wprowadzono nowe metody weryfikacji efektów uczenia się ze szczególnym uwzględnieniem umiejętności praktycznych oraz dostosowanych do charakteru i formy dydaktycznej przedmiotu. Wprowadzono następujące metody weryfikacji: poprawna logicznie i prawnie analiza i dyskusja case study w trakcie zajęć, wykonanie projektu w grupach, prezentacja wykonanego projektu w grupach, ocena zadań realizowanych w trakcie zajęć ćwiczeniowych (sposób udokumentowania: karty przedmiotów, Załącznik nr 1 do odpowiedzi Uczelni na raport z wizytacji).

Ad 2. W skorygowanych kartach przedmiotów wskazano zróżnicowane metody weryfikacji efektów uczenia się, co pozwala na ich zastosowanie w zależności do potrzeb

i możliwości grupy, o czym powinien decydować prowadzący zajęcia dydaktyczne (sposób udokumentowania: karty przedmiotów, Załącznik nr 1 do odpowiedzi Uczelni na raport z wizytacji).

Ze względu podjęcie przez Uczelnię działań naprawczych w ramach realizacji zaleceń do kryterium 3, istnieją podstawy do podniesienia oceny tego kryterium ze spełnione częściowo na spełnione.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Polityka kadrowa zapewnia dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia, oparty o transparentne zasady i umożliwiający prawidłową realizację zajęć, uwzględnia systematyczną ocenę kadry prowadzącej kształcenie, przeprowadzaną z udziałem studentów, której wyniki są wykorzystywane w doskonaleniu kadry, a także stwarza warunki stymulujące kadrę do ustawicznego rozwoju.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Infrastruktura dydaktyczna, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia są nowoczesne, umożliwiają prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym opanowanie umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku, jak również są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu.

Infrastruktura dydaktyczna, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne podlegają systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

W wyniku przeprowadzonej oceny programowej stwierdzono, iż prowadzona współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z pracodawcami, w konstruowaniu programu studiów, jego realizacji oraz doskonaleniu nie jest w pełni wykorzystana. Relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów i wpływ tego otoczenia na program i jego realizację podlegają systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

W związku z tym, że nie wszystkie standardy jakości zostały w pełni zrealizowane zalecono:

1. Włączenie w większym stopniu niż jest to dotychczas, przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w projektowanie programów studiów oraz w ich realizację i ocenę (mi.in. poprzez udział w ciałach kolegialnych przewidzianych System Zapewnienia Jakości Kształcenia w WSM w Warszawie).
2. Włączenie w zakres stosowanych metod dydaktycznych projektów i wizyt studyjnych, co powinno mieć swój wyraz także w kartach przedmiotów.

Uczelnia w odpowiedzi na zalecenia sformułowane w raporcie z wizytacji ustosunkowała się do każdego z zaleceń w ramach kryterium 6 i przedstawiła stosowne dokumenty.

Ad 1. Systematycznie prowadzone są rozmowy i podejmowane działania mające na celu zatrudnienie praktyków do realizacji przedmiotów na kierunku finanse i rachunkowość w ramach umów o dzieło (sposób udokumentowania: Wykaz praktyków nie będących pracownikami Uczelni, którzy zadeklarowali prowadzenie zajęć na kierunku finanse i rachunkowość (V i VI semestr – profil praktyczny Wyższej Szkoły Menedżerskiej w Warszawie – 9 osób, w Załącznik nr 8).

Ad 2. Władze Uczelni i Dyrektor Instytutu prowadzą rozmowy z podmiotami gospodarczymi, jak również z innymi uczelniami zagranicznymi w celu wyjazdów studyjnych, lub podjęcia realizacji studiów wspólnych.

Ze względu podjęcie przez Uczelnię działań naprawczych w ramach realizacji zaleceń do kryterium 6, istnieją podstawy do podniesienia oceny tego kryterium ze spełnione częściowo na spełnione.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

W wyniku przeprowadzonej oceny programowej stwierdzono, iż zostały stworzone warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu kształcenia na kierunku, zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia, to jest nauczyciele akademicki są przygotowani do nauczania, a studenci do uczenia się w językach obcych, wspierana jest międzynarodowa mobilność studentów i nauczycieli akademickich. Jednak tworzona oferta kształcenia w językach obcych jest niewystarczająca a poziom mobilności jest niewielki, co w rezultacie jest przeszkodą w systematycznym podnoszeniu stopnia umiędzynarodowienia i wymiany studentów i kadry. Umiędzynarodowienie kształcenia podlega systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

W związku z tym, że nie wszystkie standardy jakości zostały w pełni zrealizowane zalecono:

1. Wprowadzenie do programu studiów przedmiotów w języku angielskim,
2. Zintensyfikowanie wymiany kadry naukowej i studentów.

Uczelnia w odpowiedzi na zalecenia sformułowane w raporcie z wizytacji ustosunkowała się do każdego z zaleceń w ramach kryterium 7 i przedstawiła stosowne dokumenty.

Ad 1. Od roku akademickiego 2020/2021 oferta programowa zostanie wzbogacona o przedmioty do wyboru w języku angielskim takie jak *rachunkowość finansowa*, *rachunkowość menedżerska* oraz *zarządzanie podatkami*. Rada Programowa Dyscyplin działająca w ramach Instytutu Nauk o Zarządzaniu i Jakości podjęła również dyskusję na temat możliwości wprowadzenia specjalności w języku angielskim na kierunku finanse i rachunkowość. Jednocześnie zgodnie z Uchwałą Senatu z dnia 30 października 2019 r. wprowadzony został przedmiot *język angielski w finansach i rachunkowości*. Dodatkowo Uczelnia zamierza od roku akademickiego 2020/2021 wprowadzić do programu studiów możliwość realizacji jednej z wybranych specjalności w języku angielskim. Prowadzone są rozmowy z uczelniami zagranicznymi celem wprowadzenia zajęć na zasadach Visiting Profesor. Uczelnia rozważa, również możliwość realizacji kierunku finanse i rachunkowość w języku angielskim obecnie przeprowadzane są analizy i dokonywany jest przegląd kadry dydaktycznej celem oceny możliwości realizacji przedsięwzięcia (sposób udokumentowania: Protokoły z posiedzenia Rad Programowych Dyscyplin, Załącznik nr 2, karty przedmiotów: *język obcy I*, *język obcy II*, *język obcy w finansach i rachunkowości*, Załącznik nr 7, karty przedmiotów do wyboru w języku angielskim, Załącznik nr 9).

Ad 2. Uczelnia w ramach programu ERASMUS+ podejmuje rozmowy z uczelniami zagranicznymi celem podjęcia współpracy w ramach wymiany kadry dydaktycznej jak również studentów. Powołany został do tego celu Prorektor ds. międzynarodowych i studenckich.

Ze względu podjęcie przez Uczelnię działań naprawczych w ramach realizacji zaleceń do kryterium 7, istnieją podstawy do podniesienia oceny tego kryterium ze spełnione częściowo na spełnione.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Wsparcie studentów w procesie uczenia się jest wszechstronne, przybiera różne formy, adekwatne do efektów uczenia się, uwzględnia zróżnicowane potrzeby studentów, sprzyja rozwojowi społecznemu i zawodowemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i osiąganiu efektów uczenia się oraz w przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku, motywuje studentów do osiągania bardzo dobrych wyników uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich. W wyniku przeprowadzonej oceny programowej stwierdzono jednak, iż zastrzeżenia budzi brak pełnej informacji dla studentów dotyczącej ich bieżących osiągnięć. Wsparcie studentów w procesie uczenia się podlega systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

W związku z tym, że nie wszystkie standardy jakości zostały w pełni zrealizowane zalecono:

1. Usprawnienie systemu umożliwiającego studentom stały podgląd bieżących osiągnięć, tym samym odstąpienie od systemu papierowych arkuszy, na których studenci zbierają informacje o ocenach.

Uczelnia w odpowiedzi na zalecenia sformułowane w raporcie z wizytacji ustosunkowała się do każdego z zaleceń w ramach kryterium 8 i przedstawiła stosowne dokumenty.

Ad 1. Obecnie Uczelnia jest na etapie wdrażania Wirtualnej Uczelni dla Studentów i Wykładowców. W ramach prac wdrożeniowych Uczelnia zamierza wprowadzić elektroniczne karty okresowych osiągnięć studenta oraz elektroniczne protokoły egzaminacyjne. Obecnie Uczelnia jest na etapie testów ww. funkcjonalności. W bieżącym roku akademickim studenci w ramach Wirtualnej Uczelni mają dostęp do swoich finansów. Wdrożenie Wirtualnej Uczelni planowane jest na czerwiec – wrzesień 2020 roku.

Ze względu podjęcie przez Uczelnię działań naprawczych w ramach realizacji zaleceń do kryterium 8, istnieją podstawy do podniesienia oceny tego kryterium ze spełnione częściowo na spełnione.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania i uczenia się na kierunku oraz o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia, a także o zatrudnieniu absolwentów.

Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym ocenom, w których uczestniczą studenci i inni odbiorcy informacji, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

W wyniku przeprowadzonej oceny programowej stwierdzono, iż zostały formalnie przyjęte i są stosowane zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów, prowadzone są systematyczne oceny programu studiów oparte o wyniki analizy wiarygodnych danych i informacji, z udziałem interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów oraz zewnętrznych, mające na celu doskonalenie jakości kształcenia, ale ich skuteczność jest niewystarczająca.

Jakość kształcenia na kierunku nie podlega cyklicznym zewnętrznym ocenom jakości kształcenia, których wyniki są publicznie dostępne i wykorzystywane w doskonaleniu jakości.

W związku z tym, że nie wszystkie standardy jakości zostały w pełni zrealizowane zalecono:

1. Zwiększenie skuteczności Systemu w obszarze monitorowania jakości kształcenia (zbieranie informacji, związane z tym analizy obejmujące m.in. ocenę stopnia praktyczności realizowanego programu kształcenia, w szczególności analizy dostosowania metod i form zajęć do profilu praktycznego, analizę stopnia realizacji efektów praktyk zawodowych, jak również innych zajęć o charakterze praktycznym).
2. W zakresie doskonalenia jakości kształcenia opracowanie zasad i sposobów realizacji działań na rzecz podniesienia jakości kształcenia, w oparciu o wyniki monitoringu jakości kształcenia.

Uczelnia w odpowiedzi na zalecenia sformułowane w raporcie z wizytacji ustosunkowała się do każdego z zaleceń w ramach kryterium 10 i przedstawiła stosowne dokumenty.

Ad 1 i 2. Od października 2019 roku w związku ze zmianą struktury Uczelni w miejsce dotychczasowych Wydziałów powstały Instytuty. W ramach Instytutów rozpoczęły swoją działalność Rada Naukowa Dyscyplin oraz Rada Programowa Dyscyplin. Zgodnie ze Statutem Wyższej Szkoły Menedżerskiej w Warszawie do zadań Rady Programowej Dyscyplin należy m.in.:

1. sprawowanie nadzoru nad jakością kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów funkcjonujących w ramach Instytutu,
2. zapewnianie i ocenianie jakości kształcenia na kierunku studiów,
3. przygotowywanie lub modyfikacja zgodnie z aktualnymi aktami prawnymi programów studiów, w tym kierunkowych efektów uczenia się oraz planów studiów,
4. nawiązywanie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w celu doskonalenia programów kształcenia,
5. przeprowadzanie okresowego przeglądu i weryfikacji programów studiów realizowanych w ramach kierunku.

W okresie od wizytacji odbyły się dwa spotkania Rady Programowej Dyscyplin w celu zaopiniowania proponowanych zmian. Obecnie Rada pracuje nad wypracowaniem zasad, sposobów i procedur podniesienia efektywności monitorowania jakości kształcenia na wszystkich kierunkach studiów funkcjonujących w ramach Instytutu Nauk o Zarządzaniu i Jakości w oparciu o doświadczenia i rady innych Uczelni m.in. Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie czy Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie.

W ramach doskonalenia Jakości Kształcenia, Uczelnia prowadzi prace nad dostosowaniem i ujednoliceniem Uczelnianego Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Opracowano Uczelnianą Księgę Jakości Kształcenia (brak w załączonej

dokumentacji), która wytycza ścieżkę ewaluacji jakości kształcenia w Uczelni. Uczelniana Księga Jakości Kształcenia będzie podlegała dalszym modyfikacjom i będzie uaktualniana w oparciu o doświadczenia jak i opinie środowiska zewnętrznego z którym współpracuje Uczelnia, jak i jak i zmian zachodzących wewnątrz Uczelni (sposób udokumentowania: Protokoły z posiedzeń Rady Programowej Dyscyplin, Załącznik nr 2, Uchwała nr 01/10/2019 Senatu z dnia 30 października 2019 r. w sprawie Uczelnianej Księgi Jakości Kształcenia w Wyższej Szkole Menedżerskiej w Warszawie, Załącznik 10).

Pomimo, że Uczelnia w okresie od przeprowadzenie wizytacji przez zespół oceniający PKA podjęła wiele działań naprawczych, ocena ich skuteczności nie może być dokonana w tak krótkim okresie czasu, tym bardziej, że zakres wskazanych zaleceń jest znaczny. Dlatego też w mocy pozostaje zalecenie dotyczące podejmowania działań, które mają za cel zwiększenia skuteczności Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia.

3. Opinia dotycząca dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku według poszczególnych zaleceń)

Nie dotyczy.

4. Wniosek końcowy i propozycja oceny programowej

II zespół nauk społecznych, prowadzący działalność w zakresie dyscyplin: ekonomia i finanse, geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, nauki o zarządzaniu i jakości stwierdza, że proces kształcenia realizowany w Wyższej Szkole Menedżerskiej w Warszawie nie w pełni umożliwia studentom kierunku finanse i rachunkowość osiągnięcie założonych efektów uczenia się dla studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym.

Spśród kryteriów określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 września 2018 r. w sprawie kryteriów oceny programowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1787), uszczegółowionych w załączniku nr 2 Statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej, stanowiącym załącznik do uchwały Nr 4/2018 Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 13 grudnia 2018 r., kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów zostało spełnione częściowo. Kryteria: 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia, i efekty uczenia się, 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się, 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie, 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry, 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie, 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku, 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku, 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia, 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiąganych rezultatach zostały spełnione.

5. **Zalecenia o charakterze naprawczym** (w porządku według poszczególnych kryteriów)

W odniesieniu do kryterium 10 zalecenia dotyczą prowadzenia i dokumentowania działań mających na celu analizę i ocenę:

1. treści kształcenia, form prowadzenia zajęć, metod dydaktycznych pod kątem wymogów profilu praktycznego,
2. nakładu pracy studenta ze szczególnym uwzględnieniem rzeczywistych aktywności studenta, w tym związanych z nabywaniem umiejętności praktycznych,
3. liczby miejsc odbywania praktyk oraz czy praktyki podlegają ocenie przez studentów,
4. sposobów weryfikacji efektów uczenia się ze szczególnym zwróceniem uwagi na weryfikację umiejętności praktycznych poprzez takie metody jak m.in. projekty czy studia przypadków,
5. zakresu zajęć prowadzonych przez praktyków,
6. stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia,
7. informatyzacji procesu kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem systemu umożliwiającego studentom stały podgląd bieżących osiągnięć.